

opusdei.org

Molt humans, molt divins (XIX): Per donar el millor de cadascú

Les virtuts fan brillar la nostra personalitat i ens fan flexibles per descobrir el bé en les diverses situacions quotidianes.

19/06/2023

Un poeta imaginava com les aus de les zones costaneres, sostingudes per la brisa, volen èbries pel goig de contemplar sempre l'escuma del mar i la bellesa del cel. Si no tenim la sort

de viure al costat de l'oceà, potser podem recordar la impressió que s'apodera de nosaltres cada vegada que hi tornem; no només per la immensitat del mar, pels seus colors o per l'ambient que genera, sinó també pel seu so. De fet, són moltíssims els enregistraments del so del mar que permeten, des de qualsevol racó del món, guanyar un petit accés a aquest conjunt de veus —de l'aigua, de les roques, de les aus, de la sorra— tan tonificadores per a qui les escolta. Sant Josepmaria imaginava les virtuts precisament com cadascun d'aquests sons, tan diferents en timbre i intensitat, però que en conjunt formen la música marina: «Així com el brogit de l'oceà es compon de la remor de cadascuna de les onades, així la santedat del vostre apostolat es compon de les virtuts personals de cadascun de vosaltres».^[1]

Ser perfectes no és ser iguals

Sant Jerònim escriu que «Jesucrist no envia coses impossibles, sinó perfectes».^[2] Davant d'això, podríem objectar que justament el que és perfecte se'ns apareix moltes vegades com a impossible. Qui s'atreveix a dir sobre si mateix que les seves accions són «perfectes»? A més, els testimonis dels sants van precisament en direcció contrària: ells, a mesura que s'apropen a la llum de Déu, són cada vegada més conscients de les seves imperfeccions. La perplexitat augmenta si ens adonem que el fragment de l'Evangelí al qual fa referència sant Jerònim és precisament un mandat de Jesús: «Sigueu perfectes com ho és el vostre Pare celestial» (*Mt 5, 48*). Quin misteri amaguen aquestes paraules?

Un primer aclariment necessari té a veure potser amb la nostra

comprensió de «perfecte» com una cosa insuperable en la seva espècie, una cosa que ja no pot millorar més. Aplicada a la conducta d'una persona, aquesta idea de «perfecció» la pot allunyar tant de la nostra experiència comuna que fins i tot ens pot arribar a generar certa repulsió. Tanmateix, el sentit més freqüent amb el qual s'utilitza aquesta paraula a la Bíblia té a veure amb una cosa completa, feta, que dona tot el que pot donar de si. Així s'entén millor que la invitació de Crist a «ser perfectes» no és el colofó d'una llista de criteris que s'han de complir en tots els àmbits de la vida, sinó la coronació d'un discurs en què es parla d'estimar tothom, amics i enemics, com els estima Déu (cf. *Mt* 5, 43-48). «Ser sants no és fer cada vegada més coses o complir certs estàndards que ens hàgim imposat. El camí de la santedat, com ens explica sant Pau, consisteix a correspondre a l'acció de l'Esperit

Sant fins que Crist estigui format en nosaltres (cf. *Ga* 4, 19)».^[3]

En continuïtat amb aquest sentit de «perfecció», el *Catecisme de l'Església* parla de les virtuts humanes assenyalant, en primer lloc, com «permeten a la persona no solament de practicar actes bons, sinó de donar el millor d'ella mateixa».^[4] Així com, per generar el so del mar, es barregen totes les onades, sempre una de diferent de l'altra, en una vida santa sonen en harmonia cadascuna de les virtuts: juntes donen forma a la millor versió de cadascú. I com que al món no hi ha dues persones iguals, tampoc no hi ha dues maneres iguals de conjuguar cadascuna de les virtuts. Per fer-nos sants, és a dir, per portar-nos cap a ell, Déu compta amb cadascuna de les nostres característiques, úniques, que ell coneix molt millor que nosaltres. Correspon a cadascú endinsar-se en «el misteri del

projecte únic i irrepètibl que Déu té per a cadascú i que es realitza enmig dels contextos i límits més variats»:^[5]
fer realitat, amb la gràcia de Déu i amb la nostra llibertat, el fill estimat, la filla estimada amb els quals el Senyor ha somiat des de l'eternitat. Per això, des de molt aviat, sant Josepmaria deia als qui s'apropaven a l'Opus Dei: «Heu de ser tan diversos com són variats els sants del cel, que cadascun té les seves notes personals especialíssimes».^[6]

La santedat és un vestit a mida

Les diferents virtuts no només ens ajuden a optar pel bé en lloc del mal en una acció concreta; això és molt, però és encara poc. En realitat, aquest domini sobre nosaltres mateixos que constitueixen les virtuts, l'ordenació de les nostres forces cap a l'amor, ens impulsa a triar el que és millor per sobre del

que és mediocre. De vegades, una comprensió reductiva de la virtut ha fet que la pensem com un compromís entre dos extrems negatius, com una meitat geomètrica entre dos pols que volem evitar. Així, en lloc de mirar cap al cim, vigilem més de no caure al barranc de la dreta o de l'esquerra. I, tanmateix, Déu ens ha donat a cadascú el nostre cim, que correspon al nostre paisatge geològic, en el qual emprenem el camí; i en aquest paisatge hem de descobrir tant els diferents obstacles o perills que ens aguaiten com els terrenys en què les nostres petjades s'agafen millor a terra.

En comentar l'ètica aristotèlica, sant Tomàs assenyala que «el terme mitjà *per a nosaltres* és el que no supera ni al qual no li manca la proporció adequada *per a nosaltres*. Per això, aquest terme mitjà no és el mateix per a tothom».^[7] El sant dominic ho explica amb la imatge del calçat, per

al qual cada persona ha de trobar la seva talla; el filòsof grec, per la seva banda, se serveix de la imatge del menjar, en el sentit que no són sobris de la mateixa manera un atleta i algú que amb prou feines fa exercici físic. Com que no hi ha una manera única de viure les virtuts, no sembla un bon camí intentar escriure receptes universals perquè algú es converteixi en una persona ordenada, generosa o humil. A més, com també va comprendre Aristòtil, un no arriba a ser virtuós només per fer externament una sèrie d'actes, sinó per fer-los amb unes disposicions interiors específiques: «En primer lloc, si sap el que fa; després, si les tria i les tria per elles mateixes; i, en tercer lloc, si les fa amb fermesa i de manera indestructible».^[8] Per això, si l'ambient formatiu no impulsa que les persones comprenguin l'interès d'adquirir una virtut o una altra, i la triïn lliurement moguts per l'amor, els actes externs que suposadament

treballen en aquesta direcció corren el risc d'estar obrant en va.

Enlluernada pel fet que, per fer-nos sants, el Senyor vulgui comptar amb els trets personals de cadascú, una dona senzilla resava: «Fes-nos viure la nostra vida, no com un joc d'escacs en què tot es calcula, no com un partit en què tot és difícil, no com un teorema que ens trenca el cap, sinó com una festa sens fi en què es renova la trobada amb tu, com un ball, com una dansa entre els braços de la teva gràcia».^[9]

Músculs que es flexionen en qualsevol direcció

Un dels indicadors d'una bona forma física és que els músculs tenen una gran elasticitat. A base d'exercicis d'estirada i d'una bona cura de les articulacions, el cos pot fer posicions fins i tot difícils d'imaginar. Mantenir aquesta flexibilitat muscular ajuda a

evitar problemes causats per males actituds continuades i redueix la probabilitat de lesionar-se. Una cosa anàloga passa amb les virtuts en la vida espiritual, i per això sant Josepmaria solia dir que «la santedat té la flexibilitat dels músculs solts».^[10] En aquest sentit, explica, de la mateixa manera que de vegades l'amor de Déu ens portarà a esforçar-nos per fer una cosa que ens costa, altres vegades ens portarà a optar per quelcom més còmode i a agrair-li-ho.

No és casualitat que la paraula «virtut» provingui del llatí *virtus*, que vol dir “capacitat” o “força”, precisament com els músculs. Les virtuts, en la mesura que han passat a formar part de nosaltres, no només ens permeten fer els actes bons amb gust i facilitat, sinó que ens fan flexibles per adoptar la direcció que pugui requerir cada circumstància. És veritat que les virtuts ens porten a

fer les coses de manera ordenada; però més profundament, ens porten a ser nosaltres mateixos ordenats, encara que en alguna circumstància pugui no semblar-ho externament, o no sigui oportú concretar-ho d'una manera determinada.

S'explica que sant Carles Borromeu, quan era un jove bisbe, tenia fama de ser una persona molt austera, que només menjava i bevia pa i aigua, en les quantitats indispensables; tanmateix, si això afavoria la relació amb algunes persones, no tenia cap problema per beure vi amb la freqüència que fos necessària.^[11] «Si els cristians actuéssim altrament — postil·lava el fundador de l'Opus Dei —, correríem el risc de fer-nos tibats, sense vida, com una nina de roba».^[12] Precisament, una de les coses que més crida l'atenció de les nines de drap és que no poden deixar de somriure. A tots ens agrada estar envoltats de persones alegres, però

perquè ho són lliurement, en el moment adequat i amb la mesura adequada, no perquè han arribat a incorporar mecànicament un comportament determinat.

Sant Francesc de Sales, molt al principi de la seva correspondència amb qui un dia seria santa Joana de Chantal, la posava en guàrdia contra la possible falta de llibertat de filla de Déu cap a la qual podia caure, fins i tot a través dels seus anhels de vida cristiana. «Una ànima que s'ha aferrat a l'exercici de la meditació, interromp-la, i la veuràs sortir amb pena, ansiosa i sorpresa. Una ànima que té veritable llibertat sortirà amb rostre equànime i cor bondadós a l'importú que l'ha molestat, perquè tot és un, o servir Déu meditant, o servir-lo suportant el proïsme; les dues coses són voluntat de Déu, però suportar el proïsme és necessari en aquest moment».^[13]_____

«Sigueu valents!», animava el Papa Francesc a un grup de joves polonesos. «El món necessita la vostra llibertat d'esperit, la vostra mirada confiada en el futur, la vostra set de veritat, bondat i bellesa».^[14] La força i la flexibilitat que ens guanyen les virtuts són com el clamor de l'oceà que insisteix a mostrar-nos la seva novetat i la seva bellesa; a més, manifesten a l'Esperit Sant la nostra docilitat perquè Crist es formi en la nostra ànima d'una manera única en la història. No és estrany que el Catecisme ens parli de les virtuts precisament al capítol sobre «la vocació de l'home»:^[15] perquè estem cridats a viure aquesta vida divina, estem cridats a aixecar la mirada cap a l'horitzó, com aquelles aus costaneres, confiats que Déu sosté la nostra lluita.

[1] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 960.

[2] Sant Jerònim, citat a: *Catena Aurea*, comentaris a *Mt 5*, 43-48.

[3] Mons. Fernando Ocáriz, Carta pastoral 28.X.2020, núm. 6.

[4] *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1803.

[5] Francesc, *Gaudete et exultate*, núm. 170.

[6] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 947.

[7] Sant Tomàs d'Aquino, *Comentari a l'Ètica a Nicòmac*, llibre II, lliçó VI.

[8] Aristòtil, *Ètica a Nicòmac*, 1105a-1105b.

[9] Servent de Déu Madeleine Delbrêl, “El baile de la obediencia”.

[10] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 156. Citat a: Mons. Fernando Ocáriz, Carta pastoral, 28.X.2020, núm. 6.

[11] Cf. carta de sant Francesc de Sales a la baronessa de Chantal, 14.X.1604.

[12] Sant Josep maria, *Forja*, núm. 156.

[13] Sant Francesc de Sales, carta a la baronessa de Chantal, 14.X.1604.

[14] Francesc, missatge, 15.VIII.2018.

[15] *Catecisme de l'Església Catòlica*, tercera part, primera secció.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/molt-humans-
molt-divins-xix-per-donar-el-millor-de-
cadascu/](https://opusdei.org/ca/article/molt-humans-molt-divins-xix-per-donar-el-millor-de-cadascu/) (27/03/2025)